

Správa o činnosti Krajského múzea Matice slovenskej 2025

Vypracovala: Ing. Katarína Koňariková, PhD.

Vedecká činnosť

V roku 2025 sa Krajské múzeum Matice slovenskej (KM MS) naďalej aktívne zapájalo do vedecko-výskumných aktivít zameraných na problematiku *krajanstva*, národnej identity a kultúrneho dedičstva Slovákov v zahraničí.

Zástupkyňa múzea vystúpila s odbornými príspevkami na viacerých domácich a zahraničných podujatiach. Medzi hlavné prednášky patrili príspevky na konferenciách:

- *Ženy v národnom hnutí* (Martin, 2024), *Vrátim sa živý!* (Hanušovce nad Topľou, 2024),
- *Seminár slovenských dolnozemskej pedagógov* (Nadlak, 2024),
- *Konferencia k 80. výročiu Hlasu ľudu* (Báčsky Petrovec, 2024).

Prednášky zazneli aj na Univerzite Ľubľana a v Mestskej knižnici v Bratislave.

Medzi hlavné odborné vystúpenia roku 2025 patrili:

- Konferencia „V náručí jazyka“ (Bratislava, 2025) – príspevok o úlohe materinského jazyka v udržiavaní národného povedomia Slovákov na Dolnej zemi,
- Medzinárodné sympóziu „Slovenský učiteľ vo svete“ (Bratislava, 2025) – prezentácia o spolupráci so slovenskými pedagógmi pôsobiacimi v zahraničí,
- Konferencia Slováci v zahraničí: súčasnosť, trendy a perspektívy výskumu krajskej problematiky (Trnava, 2025) – príspevok o genealógii Slovákov v Bulharsku a ich dolnozemskej pôvode.

Múzeum sa tak stalo aktívnym partnerom v odbornom diskurze o problematike Slovákov žijúcich mimo územia Slovenskej republiky a prispelo k prepojeniu akademickej a krajskej sféry.

Výskum a projekty

V roku 2025 múzeum pokračovalo v systematickom výskume osobností a dejín Slovákov v zahraničí, najmä v oblastiach Dolnej zeme – v Srbsku, Maďarsku, Rumunsku a Bulharsku.

Medzi významné výstupy patrili:

- Zborník „Slováci v zahraničí“ (roč. 41, 2024) – priniesol nové štúdie o vývoji školstva, o krajských spolkoch a osobnostiach z oblasti kultúry a vedy,
- Publikácia „Dlhé hľadanie domova – 100 rokov od narodenia Jána Siráckeho“ (2025),

- Projekt „Slovenský učiteľ vo svete – vzdelávanie, identita a budúcnosť“ – v spolupráci s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSŽZ),

Publikačná činnosť

Publikačná činnosť zahŕňala vedecké, odborné i popularizačné texty.

- Vedecké príspevky boli publikované v zborníkoch z konferencií (*Mária Matějovská – Z lásky a práce vyrastie nám lepší život*, *Slováci v Bulharsku v boji proti fašizmu*).
- Ako editorka pripravila vedecký zborník *Slováci v zahraničí* (2024) a rozsiahly zborník k výročiu SNP a narodeniu L. Kukorelliho (2024).
- V odborných periodikách sa objavili štúdie napríklad v *Slovenskom svetovom kalendári* (2024, 2025).
- Popularizačné texty vychádzali pravidelne v *Slovenských národných novinách*, v časopise *Slovenské pohľady* (2025) a v periodiku *Slovanský obzor* (2024).

Kultúrne väzby a spolupráca so zahraničnými Slovákami

KM MS rozvíjalo aktívne väzby s krajskými komunitami v Srbsku, Rumunsku, Maďarsku, Slovinsku a Chorvátsku.

V roku 2025 sa uskutočnili viaceré podujatia, ktoré upevnili vzťahy a spoluprácu. Medzi významné podujatia patrili: *Deň Slovákov v zahraničí* (Bratislava, 2024), *Festival slovenskej ľudovej piesne – Cez Nadlak je...* (Rumunsko, 2024, 2025), *Medzinárodný zraz Mladej Matice* (Brezová pod Bradlom, 2024) či projekt *Nemocnica u medvedíka* (Báčsky Petrovec, 2024).

Múzeum sa tiež podieľalo na výchovno-vzdelávacích aktivitách v spolupráci s krajskými školami – napríklad v Slovenskom Komlóši, Kovačici, Nadlaku a Pivnici, kde sa konali literárne besedy, čitateľské súťaže a prezentácie kníh.

Účasť v komisiách a odborných radách

Zástupkyňa múzea bola aktívnou členkou viacerých odborných orgánov:

- Komisia literárnej súťaže „Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko“,
- Šéfredaktorka zborníka *Slováci v zahraničí*,
- Šéfredaktorka časopisu *Slovanský obzor*,
- Spolupráca s ÚSŽZ, MZVEZ SR a NIVAM,
- Predsedníčka poroty Čitateľskej súťaže v Slovenskom Komlóši (2025).

Okrem toho sa podieľala na odborných konzultáciách pri tvorbe programov Matice slovenskej a pri projektoch kultúrnej diplomacie Slovenskej republiky.

Mediálne výstupy

V roku 2025 bola činnosť múzea pravidelne prezentovaná v médiách na Slovensku aj v zahraničí. Objavili sa rozhovory v TV Komlós, TV Petrovec, TV Ružinov, v periodikách *Hlas ľudu*, *Obzory*, *Slovenské národné noviny* či *Slovenské pohľady*. Informácie o podujatiach boli doplnené aj fotodokumentáciou a zverejňované na webe a sociálnych sieťach Matice slovenskej. Taktiež bola činnosť Krajanského múzea prezentovaná v rozhlase. Múzeum aktívne využívalo aj sociálne siete a webovú stránku Matice slovenskej, kde zverejňovalo fotodokumentáciu a informácie o svojich podujatiach, výskumných aktivitách a výstavách.

Zhrnutie

Rok 2025 bol pre Krajanské múzeum Matice slovenskej obdobím aktívnej vedeckej, kultúrnej a organizačnej činnosti. Múzeum výrazne prispelo k rozvoju poznania o krajanskej problematike, posilnilo väzby so slovenskými komunitami v zahraničí a prezentovalo Slovensko ako krajinu s hlbokým záujmom o svojich krajanov.

Vďaka systematickej práci na vedeckých projektoch, publikačnej činnosti, výstavách a kultúrnych podujatiach si KMMS upevnilo postavenie ako kľúčová inštitúcia pre výskum, dokumentáciu a popularizáciu života Slovákov v zahraničí.